

7. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Е.И. Пассов. – М.: Русский язык, 1989 - 250с.
8. Сорина Г. В. Критическое мышление: История и современный статус / Г. В. Сорина // Вестник Московского университета. Серия 7. Философия. – 2003. – № 6. – С. 97-110.
9. Тягло А. В. Критическое мышление: Проблема мирового образования XXI века / А. В. Тягло, Т. С. Воропай. – Х.: Ун-т внутр. дел, 1999. – 210
10. Шадриков В. Д. Познавательные процессы и способности в обучении / В.Д. Шадриков. – М., Просвещение, 1990.
11. Холодная М. А. Психология интеллекта. Парадоксы исследования /М.А. Холодная. – 2-е изд., перер. и доп. – СПб.: Питер, 2002.

УДК: 372.894: 37.013

Кириченко О.М.
завідувач науково-видавничого відділу
КЗ Сумського ОІППО

ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК НОВІТНІЙ ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ РІДНОГО КРАЮ

У статті розкриваються актуальні проблеми впровадження проектної технології в сучасній українській школі і обґрунтовується необхідність її використання в практиці вчителя, як спосіб вивчення рідного краю.

Ключові слова: проектна технологія, науково-педагогічні проекти, історія рідного краю.

Kirichenko O.M. Project technology as a new means of studying of local history.

В статье раскрываются актуальные проблемы внедрения проектной технологии в современной украинской школе и обосновывается необходимость её использования в практике учителя, как способ изучения родного края.

Ключевые слова: проектная технология, научно-педагогические проекты, история родного края.

Kirichenko O. Design technology as a new means of studying of local history.

The article describes the current problems of the introduction of design technology in modern Ukrainian school and it is grounded the necessity of its use in the practice of the teacher, as a way to learn the native land.

Keywords: design technology, scientific and educational projects, local history.

Одним з найактуальніших завдань сьогодення є розбудова демократичної держави, де важливе значення має громадянська спрямованість. Проте вона притаманна лише тим, хто усім серцем переживає за події, що відбуваються на теренах Батьківщини. Саме тому система освіти здійснює активний пошук нових ефективних форм і методів педагогічного впливу з метою виховання активних людей, здатних до самоосвіти, самовиховання та саморозвитку. У цьому зацікавлені всі, хто прагне відстояти незалежність України, примножити національні надбання, гідно представляти державу за її межами.

Головним завданням системи освіти стає пошук таких інноваційних технологій, що здійснюють гармонійний розвиток компетентностей учня. Однією з основних форм реалізації інноваційної освітньої діяльності – проектна технологія [5, с. 74].

Провідною ідеєю проектних технологій у вивченні історії рідного краю є творчий пошук ефективних форм освітньо-виховної роботи навчальних закладів щодо відродження національних традицій, української культури, звичаїв народу, формування у дітей та молоді патріотизму і національної гідності, враховуючи вікові й психологічні особливості дітей, запровадження різнопланових заходів з метою прославлення участі наших земляків-добровольців у антитерористичній операції на Сході, діяльність волонтерів та ініціативних громадян, які підтримують Українську армію, приймають у себе родини вимушених переселенців.

Історичний напрям проектної діяльності надзвичайно важливий для інтеграції сучасної молоді в суспільство, в якому переплітається різний життєвий досвід. Перевагою цих проектів є те, що вони здійснюються як позаурочній роботі з предмета (у гуртках, на факультативах тощо), так і у формі окремого виду учнівської діяльності [1, с. 36].

Проектна технологія ефективна лише в контексті загальної концепції навчання й виховання. Вона передбачає перехід від авторитарних і репродуктивних методів навчання до обміркованого й обґрунтованого поєднання різних методів, форм і засобів навчання та є інноваційною розробкою в українській освіті.

Характеризуючи проектну технологію, слід вказати на те, що це технологія навчання, реалізація якої розширює можливості традиційного опрацювання учнями певної теми (розділу), оскільки спрямована на створення під час виконання ними навчального проекту певного матеріального або інтелектуального продукту, що безпосередньо стосується теми (розділу). Передбачені навчальним проектом види діяльності школярі здійснюють індивідуально або групою, при цьому вони спілкуються між собою та консультуються з дорослими (учителем, батьками, спеціалістами різних галузей виробництва) і в такий спосіб пригадують необхідні знання і

набувають нових. Механізм реалізації проектної технології завжди орієнтований на самостійну індивідуальну, парну або групову діяльність учнів, котра відбувається у певний проміжок часу [2, с. 56].

Виходячи з того, що проектна технологія розробляється під конкретний педагогічний задум і має чітко окреслений результат, здійснення процесу навчання на основі її реалізації можна розглядати як фактор впливу на формування свідомості учнів, оскільки «оброблена» навчально-пізнавальна інформація набуває форми конкретного об'єкту, що за своєю сутністю характеризується як інтелектуальний чи матеріальний продукт, створений самими учнями.

Визначають чотири етапи проектування: початковий (розробка основних ідей, констатація вивченості проблеми, збір і аналіз даних, обґрунтування актуальності, формулювання гіпотези (припущення, що стосується результатів та способів їхнього досягнення); етап розробки (передбачення виконавця (виконавців), формування груп, усвідомлення завдань, планування діяльності, розробка змісту етапів, визначення форм і методів керування і контролю, корекція з боку педагога); етап реалізації проекту (інтегрування й акумулювання всієї інформації з урахуванням теми, мети; підготовка наочно-графічного матеріалу, розробка аудіо-відео ряду проекту: контроль і корекція проміжних результатів, співвіднесення їх з визначеною метою, керівництво, координація роботи учнів); завершення проекту [2, с. 76].

На сучасному етапі розвитку освіти проектна технологія навчання набуває все більшого розповсюдження у процесі загальноосвітньої підготовки. Найбільш ефективно у Сумській області реалізуються програми у наступних науково-педагогічних проектах краєзнавчого спрямування.

«Моя вулиця: історія та перспективи». *Мета:* дослідити історію назв вулиць міста Лебедина; скласти банк даних про відомих людей, які проживають на території міста; привернути увагу громадськості до проблем перейменування та благоустрою вулиць міста; виховувати почуття патріотизму, гордості за рідне місто.

«Топоніміка вулиць м. Глухова». *Мета:* розглянути та проаналізувати процес зародження та розвитку вулиць міста Глухова, на основі письмових свідчень вставити назви вулиць з певними археологічними пам'ятками.

«Партизанський рух на Глухівщині». *Мета:* визначення ролі й місця партизанської боротьби на Глухівщині під час окупації фашистськими загарбниками.

«Формування соціокультурної компетенції учнів засобами краєзнавчого матеріалу» – Глухівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 Глухівської міської ради Сумської області.

Навчально-виховний проект «Богунівський клас» – Конотопська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 7 імені Григорія Гуляницького Конотопської міської ради Сумської області.

Окрім того, активно використовують проектні технології щодо організації **вивчення історії рідного краю:** м. Шостка (3 заклади), м. Конотоп (2 заклади), Шосткинський район (2 заклади), Глухівський район (1 заклад) [3, с.33-37].

Підсумовуючи вище сказане, слід підкреслити, що історія рідного краю є невід'ємною складовою у формуванні національно-історичної свідомості та патріотизму громадян України. Історичний потенціал Сумської області надзвичайно багатий і охоплює всі періоди трансформацій, що проходили на території України – це дає можливість вчителю широко використовувати краєзнавчий матеріал на уроках.

Отже, проектна технологія, як засіб **вивчення історії рідного краю**, має певні переваги: одночасне поєднання індивідуальної та колективної діяльності, можливість самореалізації, робота в команді; реалізація вікових потреб у самостійній і практичній діяльності; оцінювання результатів, їх суспільна значущість; можливість бачити результати своєї діяльності; можливість застосування в процесі роботи над проектом сучасних технологій вчителями і учнями; використання всесвітньої мережі Інтернет; використання різноманітних форм взаємодії, в тому числі інтерактивних, дозволяє практично реалізовувати педагогіку співробітництва; глобалізація освітнього процесу, спрямування на конкретний результат; можливість міжпредметної інтеграції; нові можливості для неформального контролю за рівнем досягнень учнів [4, с. 43].

Проектна діяльність учнів забезпечує пріоритет соціально-значимих знань і умінь, що найбільше відповідає парадигмі особистісно-орієнтованої освіти, тому що саме ці знання і вміння дозволяють молоді упродовж життя успішно реалізуватися у професійній діяльності.

Саме тому вміння застосовувати проектну технологію у педагогічній діяльності стає показником високої кваліфікації вчителя, його прогресивної методики навчання та розвитку учнів, яку необхідно постійно вдосконалювати, а проектну технологію вважають технологією століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бережна Т. Дослідно-експериментальна робота у ЗНЗ / Т. Бережна // Практика управління закладом освіти. – 2008. – № 2. – С. 32-39.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І. М. Дичківська. – 2-ге вид., доп. – Київ : Академвидав, 2012. – 349 с.
3. Кириченко О.М. Організація освітніх інновацій та дослідно-експериментальної роботи в навчальних закладах: метод. реком. для педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів / Уклад.: О.В. Борисова, О.М. Кириченко. – Суми : НВВ СОІППО, 2016. – 76 с.

4. Мельнікова Н. Науково-дослідна експериментальна робота педагогічних працівників : методичний супровід / Н. Мельнікова // Методист. – 2012. – № 11. – С. 40-45.
5. Пасічник О. Б. Управлінські аспекти організації дослідно-експериментальної діяльності навчального закладу : досвід / О. Б. Пасічник, А. Я. Нагорний, Л. Лукашенко // Управління школою. – 2012. – № 19-21. – С. 67-95.

УДК 321.64

Мозговий І. П.

доктор філософських наук, професор
Української академії банківської справи

ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ТЕРОРУ ЯК ГЛИБИННИЙ ВИЯВ СУТНОСТІ ТОТАЛІТАРИЗМУ (ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ)

В статті мова йде мова про терор і репресії, які здійснювалися комуністичним режимом в СРСР у 30-х роках ХХ ст. Розглядаються причини, засоби й механізм протиправних дій за умов функціонування тоталітарної системи.

Ключові слова: терор, комуністична партія, табори, репресії, розстріл, процес, звинувачення.

И.П.Мозговий Террор как глубинный проявление сущности тоталитаризма (Теоретико-методологический аспект)

В статье речь идет о терроре и репрессиях, которые осуществлялись коммунистическим режимом в СССР в 30-х годах ХХ в. Рассматриваются причины, средства и механизм противоправных действий в условиях функционирования тоталитарной системы.

Ключевые слова: террор, коммунистическая партия, лагеря, репрессии, расстрел, процесс, обвинения.

I.P.Mozhovy terror as a deep expression of the essence of totalitarianism (Theoretical and methodological aspect)

In this article we are talking about terror and repression that are committed by the communist regime in the Soviet Union in the 30s of the twentieth century. The reasons, means and mechanisms for the illegal actions of operating conditions of a totalitarian system.

Keywords: terror, the Communist Party, camps, repression, execution, process charge.

Європейські устремління України, при всій їх неоднозначності, передбачають подолання пережитків тоталітаризму в нашій дійсності, усунення таких минулого реліктів з реальності, як нетерпимість, корупція, насильство, “кумівство”, правовий нігілізм тощо. В цьому плані суттєву роль грають подальші дослідження негативних тенденцій у духовній сфері, викликаних до життя злочинною діяльністю комуністичної партії та повернення суспільства до загальнолюдських цінностей.

Проблема злочинної діяльності марксистської партії в минулій історії знаходила відображення як в наукових публікаціях, так і рішеннях державних та партійних органів, покликаних перебороти антидемократичні тенденції минулого. Водночас нерідко це подавалося як “помилки” окремих особистостей, від яких правляча сила відмежовувалася й “обілювалася”.

Метою нашої розвідки є узагальнення емпіричного матеріалу про терористичну діяльність органів НКВС в СРСР задля показу цієї політики як вираження сутності “нацистської”, нелюдської практики компартії.

30-і роки ХХ століття знаменували таке розкручування в СРСР репресивної машини, яке змусило весь світ здригнути від жаху. Особливо потужних обертів машина набрала з 1934, коли було створено Народний комісаріат внутрішніх справ (НКВС) на чолі з вірним лєнінцем Ягодою Генріхом Григоровичем (справ.: Ієгуда Єнох Гершевич) (1891–1938), членом ВКП(б) з літа 1917, який ще в 1913 формально відмовився від іудаїзму [16].

Під керівництвом Ягоди був заснований “ГУЛАГ” і збільшилася мережа радянських виправно-трудова таборів, почалося будівництво (1931–1933) силами ув’язнених Біломор-Балтійського каналу (за це Ягόδю нагороджено орденом Леніна). На честь “заслуг” комісара по організації табірних будівництв був споруджений спеціальний пам’ятник на останньому шлюзі Біломор-Балтійського каналу у вигляді 30-метрової п’ятикутної зірки, всередині якої знаходився гігантський бронзовий бюст Ягоди [3; 9].

У 1936 Ягода організував 1-й Московський процес “Антирадянського об’єднаного троцькістсько-зінов’євського центру”, на якому були засуджені до розстрілу всі 16 обвинувачених партійних діячів, у тому числі Григорій Зінов’єв/Герш Радомисльський (Апфельбаум), Лев Камєнєв/Розєнфельд, Юхим Дрейцер, Ісаак Рейнольд, Едуард Гольцман та ін. Слідство в справі головних обвинувачених вів партійний діяч Микола Єжов (1895–1940). Невдовзі компартія вирішила, що Ягода не виявив принциповості в боротьбі з шпигунами і, перемістивши його 26 вересня 1936 на посаду наркома зв’язку, поставила на чолі НКВС згаданого М. Єжова.

Закрутився маховик нових процесів над вищими партфункціонерами. Обвинуваченим ставилося в провину співробітництво з західними розвідками з метою “вбивства” Сталіна та інших радянських лідерів, “розпуску СРСР” і “відновлення капіталізму”, а також організація шкідництва в різних галузях економіки. За іменем народного комісара внутрішніх справ Єжова період репресій 1937–1938 називається “Єжовщиною” або “Великим терором” – остання назва дана за книгою американського автора Роберта Конквеста “The Great